

Ennallistamissuunnitelman valmisteluhankkeen teemaryhmä 4 (maatalousympäristöt ja pölyttäjäkannat, Artiklat 10 ja 11), 3. kokous

Kokousmuistio

Aika: 05.02.2025 klo 12-15

Paikka: Eteläesplanadi 4 (sali 9) ja Teams

Osallistujat: Tuuli Orasmaa, MMM (pj)
Petri Ahlroth, YM (varapj)
Mikko Alhainen, Suomen riistakeskus
Holtti Hakonen, Suomen riistakeskus (varajäsen)
Eija Hagelberg, YM
Hanna Kekkonen, LUKE (varajäsen)
Mikko Kuussaari, SYKE
Antti Miettinen, ELY
Johanna Helkimo, ELY (varajäsen)
Åke Möller, Ruokavirasto
Elina Sorvali, ELY (varajäsen)
Riikka Knaapi, MMM
Leena Lehtomaa, ELY
Johanna Vanhatalo, MMM
Eero Pehkonen, MMM
Anna Schulman, MMM
Sari Himanen, Luke (1. sihteeri)
Rainer Peltola, Luke (2. sihteeri)

Veli-Pekka Reskola (asiantuntija)
Heikki Lehtonen (asiantuntija)
Airi Matila (asiantuntija)
Antti Leinonen (asiantuntija)
Hannu Ojanen (asiantuntija)
Kaisa Pirkola (asiantuntija)
Sakari Tuominen (asiantuntija)
Sakari Sarkkola (asiantuntija)
Tiina Ronkainen (asiantuntija)
Aleksi Lehikoinen (asiantuntija)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:00, todettiin osallistujat.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen muistio oli lähetetty ryhmälle etukäteen ja se hyväksyttiin.

3. Turvemaatavoitteet ennallistamisasetuksessa

Puheenjohtaja kertasi lyhyesti ennallistamisasetuksen tavoitteita turvemaiden osalta. Kiinnitettiin huomiota siihen, että turvepeltojen lisäksi voidaan ennallistaa (ml. vettäminen) myös turvetuotantoalueita ja 40 % vettämistavoitteista voidaan toteuttaa ojitetuissa turvemetsissä. Asetustekstissä painotetaan vettämistä vapaaehtoisuutta maanomistajille, jolloin tarvitaan kannustimia, neuvontaa ja koulutusta. Valmiissa ennallistamissuunnitelmassa on oltava mainittuna toimenpiteet, toimenpidealueiden pinta-alat ja viitteelliset kartat alueista. Suunnitelmassa on oltava hehtaaritavoitteet erikseen vettämiselle (esim. suoksi ennallistaminen tai kosteikkoviljely) ja muulle ennallistamiselle (esim. tietyt maataloustoimenpiteet).

Keskusteltiin uudelleenvettämisestä kriteereistä, vaaditaanko vettämisalueilla muita toimia vedenpinnan nostamisen lisäksi? Todettiin, että ojitettujen suometsien osalta soiden ennallistamisen toimenpiteet vastaavat ennallistamisasetuksessa tarkoitettua turvemaiden vettämistä. Maaliskuussa (12.3.) pidettävässä kokouksessa käydään turvemaiden ennallistamisen menetelmiä kattavasti läpi.

4. Turvepellot

Heikki Lehtonen, Luke, alusti aiheesta ”Turvepeltojen käytön tiekartta – turvepeltoja koskevat tavoitteet ja mahdollisuudet”

Alustuksen keskeinen viesti oli, että turvepelloilla on tärkeä rooli ruokajärjestelmissä, mutta maataloilla on joustovaraa peltojen käytössä, joten ennallistamisasetuksen mukaisen turvepeltojen vettämistä / ennallistamisen vaikutukset maatalouteen ovat Luken valitsemassa muutospoluissa maltillisia. Tämä kuitenkin edellyttää kannustimia, tiedotusta ja koulutusta.

Keskusteltiin tiekartan muutospolun realistisuudesta ja säätösalaajituksen roolista ennallistamistavoitteiden täyttämiseksi. Keskustelussa todettiin muun muassa, että kesäntona olevissa turvepeltoaloissa on potentiaalia ja että vettämistä voisivat koskea vain pientä osaa peltolohkosta, ei välttämättä koko lohkoa.

5. Potentiaaliset joustot: Ojitetut suometsät

Sakari Sarkkola, Luke, alusti aiheesta ”Turvejousto: Turvepeltojen ennallistamisen potentiaaliset joustot ojitetuissa suometsissä”

Alustuksen ja sitä seuranneen keskustelun tärkein lopputulema oli, että turvepeltojen ennallistamisen kompensointiin (max. 40 % turvepeltojen vettämisvelvoitteesta) löytyy riittävästi heikkotuottoisia suometsien ojitusalueita valtion mailla ilman että metsätalouden toimintaedellytyksiä heikennetään. Pinta-alakilpailua saattaa kuitenkin tulla luontotyyppien muiden ennallistamistavoitteiden kanssa.

Antti Leinonen, MMM, alusti aiheesta ”Turvepeltojen vettämisvelvoitteen jousto ja suoluontotyyppien ennallistamistavoite”

Alustuksessa todettiin, että suoluontotyyppien ennallistaminen todennäköisesti vastaa myös ennallistamisasetuksessa tarkoitettua turvemaiden vettämistä, jolloin suoluontotyyppien ennallistamista voidaan käyttää peltojen vettämisjoustoisiin. Keskustelussa kuitenkin todettiin, että kaksoiskäyttöön liittyy epävarmuutta - voiko samaa suota käyttää sekä ennallistamiseen että turvepeltojoustoon? Asiaa selvitetään.

6. Potentiaaliset joustot: Turvetuotantoalueet

Hanna Kekkonen, Luke, alusti aiheesta ”TURVEJOUSTO – vettämisvelvoitteet turvetuotantoalueet”

Alustuksessa todettiin kartoituksen vaativuus - vettämiskelpoisten turvetuotantoalueiden pinta-aloja arvioitaessa on käytettävä useita eri lähteitä (SYKE, Tapio Oy, Ruokavirasto). Kartoituksen tuloksena voidaan kuitenkin todeta, että potentiaalisimman vettämisalan koko on n. 10 000 ha. Tämä ala muodostuu turvetuotantoalueista, joilla on aktiivinen käyttöluupa ja jotka ovat vettämiskelpoisia.

Airi Matila, Tapio Oy, alusti aiheesta ”Turvetuotantoalueiden ennallistaminen”

Jo ennallistettujen turvetuotantoalueiden kokonaispinta-ala on epävarma. Maanomistajat suosivat luonnollisesti sellaisia jatkokäyttömuotoja, joista on rahallista hyötyä. Suosituimpana vaihtoehtona pidettiin metsätalouskäyttöä, jota seurasi tuuli- tai aurinkovoimalakäyttö. Aurinkovoiman rakentajat ovat kiinnostuneita siitä, missä määrin käytöstä poistetun turvetuotantoalueen voimalakäyttö yhdistettynä vettämiseen voidaan laskea ennallistamisalaa.

Keskusteltiin käytöstä poistettujen turvetuotantoalueiden aurinkovoimalaitoskäytöstä ja mm. siitä, onko aurinkovoimakäyttö käytöstä poistetuilla turvetuotantoalueilla kilpaileva maankäyttömuoto vettämisen kanssa.

Todettiin, ettei pelkkä turvetuotantoalueen siirtyminen aurinko- tai tuulivoimalakäyttöön ole ennallistamista. Keskusteltiin siitä, voisiko esimerkiksi laidunnus tai vettäminen aurinkovoimalaturvemaidilla lisätä monimuotoisuus- ja ilmastohyötyjä. Asiaan toivottiin lisäselvitystä ennen kuin tätä voidaan ehdottaa ennallistamistoimeksi.

Edelleen olisi syytä pohtia, mistä löydetään halukkaimmat maanomistajat jotka lähtisivät vapaaehtoisesti mutta kannustettuina vettämään maitaan.

7. Muut asiat

Maanantaina 10.2. on tiedepaneelien webinaari, johon jäsenille pitäisi olla tullut kutsu.

Teemaryhmä 4:n kokousmateriaalit laitetaan Teamsiin -> kokoukset -> Ko. kokouksen materiaalit – hakemisto

Esitysaineistoihin kannattaa tutustua ennen kokousta ja ne pyritään laittamaan Teamsiin ennen kokouksia.

8. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 12.2. klo 09:00 – 12:00.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:00.